

CZU[792.54.071.2.028(478)(092)

VOCEA PLAIULUI MOLDAV - MARIA BIEȘU

THE VOICE OF THE MOLDAVIAN LAND - MARIA BIEȘU

Elena ȚURCAN

Abstract: *The author writes about the exhibition dedicated to National Opera Prima Donna, the international soprano Maria Bieșu on the occasion of her 85th birthday. The exhibition includes documents from the collection of the USARB Scientific Library: works in different editions, audiovisual documents, critical monographs in Romanian and Russian, articles from periodicals, duets and collaborations, appearances in reference sources. The exhibition is accompanied by a bibliography of traditional and electronic resources.*

Keywords: *Maria Bieșu (1935-2012), online exhibition, collection of the USARB Scientific Library, Bessarabian interpreters*

Anul acesta Maria Bieșu, primadona operii basarabene ar fi împlinit 85 de ani de la naștere.

Prin expoziție am ales să ne reamintim de o figură distinsă a vieții culturale basarabene să nu fie îngropată în amintire, în presa vremii și devenită deja istorie. Maria Bieșu - „o soprană de talie internațională, a fost mereu așteptată pe cele mai pretențioase și prestigioase scene lirice ale lumii. În așa fel, marea noastră cântăreață și-a asumat și rolul de ambasador cultural al țării, reprezentând cu strălucire pe toate meridianele un popor înzestrat, cu un simț muzical aparte și cu mare deschidere spre frumos.”[1]

Ne reamintim că, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a decis să consacre anul 2015 în memoria sopranei Maria Bieșu. Anul legitimează punerea în relief a unor evenimente a exponentei de interpretare a muzicii românești.

În august 1935, în familia unui cuplu de oameni simpli din s. Volintiri, r-nul Ștefan Vodă, Tatiana și Luca, văzu lumina zilei o fetiță, pe care presa avea s-o califice mai târziu cu: „personalitate fascinantă cu har ales”, „cântăreață desăvârșită cu temperament dramatic singular”, „o voce de la Dumnezeu, ce întruchipează frumusețea, generozitatea, blândețea pământului nostru”.

Pe scenă a adus-o cântecul popular, auzit acasă, la Volintiri... Oricum, de fiecare dată revine acasă, la publicul cel mai drag pentru a-i dăruie clipe de seninătate sufletească... Și-a desăvârșit măestria la Teatrul „La Scala” din Milano...

Talentul de excepție a ajutat-o să cânte de-a lungul anilor tot repertoriul sopranelor de operă, plasând-o în rândul celor mai mare și mai puternice personalități

*Scena: Opera -
Dragostea mea*

feminine ale teatrului liric european și mondial al secolului nostru.

„În ceasornicul lui Dumnezeu / Locuiește o privighetoare / În fiecare dimineață / Cântecul ei trezește lumina” regăsim la Grigore Vieru despre Maria Bieșu.

Printre nenumărate premii și distincții găsim Concursul Internațional Ceikovski. Este un concurs de muzică clasică, organizat din 1958 la fiecare patru ani la Moscova și St. Petersburg, Rusia. Printre laureații Concursului se află și doi români, soprana Maria Bieșu în anul 1966 și violonistul Ștefan Ruha.

„După succesul la primul concurs internațional *Madame Butterfly* din Tokio în anul 1967, lumea a auzit și a reținut nu numai numele și vocea formidabilă a Mariei Bieșu, dar și a aflat, poate pentru prima dată, despre existența Republicii Moldova.” [2]

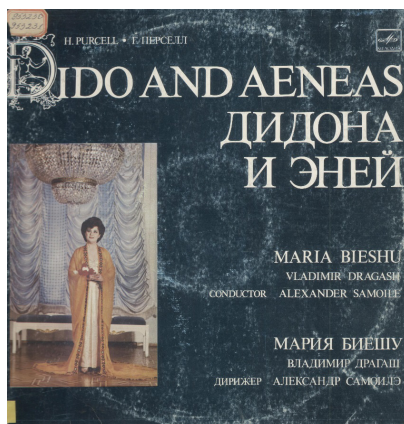
Ordinul Republicii (1992), Vicepreședinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992), Membră de Onoare a Academiei de Științe a Republicii Moldova (din 1999), Ordinul național Stea-ua României în Gradul de Comandor (București, 2000), Laureată a Premiului Fondului Irina Arhipova, Medalia Mihai Eminescu (București, 2001), Primadona Operei Naționale din Republica Moldova, Doctor Honoris Causa sunt unele dintre ultimele distincții.

Grație turneelor Internaționale: Italia, Japonia, Germania, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, S.U.A., România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Turcia, Rusia și celelalte republici ale fostei URSS, „arta muzicală și teatrală din Republica Moldova devine cunoscută de lume, iar purtătoarea principală a ei, Maria Bieșu, poate fi calificată drept simbol al culturii naționale”.[2]

Membru de juriu la concursuri de canto în Tokio, Barcelona, Marseille, Budapesta, Batumi, Baku, Moscova... Ține prelegeri și oferă master-class-uri pentru studenții instituțiilor muzicale din Japonia, China, Austria, Turcia...

Activă, cu o totală dăruire de sine formează duete cu Tamara Ciobanu, Mihai Muntean „I-a dat Dumnezeu dăruire, o voce catifelată, care nu trebuia de șlefuit... A fost o enigmă, la Scala la stagiune, era tristă, că nu se ocupau și marele Bara Maestrul la Scala, i-au spus, nu trebuie să-ți dau nimic, tu ai totul”[3], Eugen Doga „Un vis divin împlinit, în care vin cu un sincer omagiu pentru cântăreața Maria Bieșu, care și-a început cariera internațională în Japonia - țara soarelui-răsare, iar destinul artistic al celebrei *Madame Butterfly* a înflorit și el sub acest semn.” [4]

Fiică a pământului românesc colaborează în Tokio, fiind membră de juriu, cu idolul său - Maria Callas, iar la Concursul Internațional „P. I. Ceikovski” din Moscova au cunoscut-o pe Irina Arhipova, mezzo-soprană, Rusia, cea care i-a ajutat sopranei în urcușul către marile scene ale lumii. „Această voce, hărăzită Mariei de Dumnezeu,

întruchipează frumusețea, generozitatea, blândețea na-turii moldave. Maria însăși este întruchiparea celor mai nobile calități. Are un suflet bun, este modestă, sensibilă, sociabilă, atentă. Ca soprană a cântat tot repertoriul de operă. Mulțumită ei, în Chișinău a înflorit Teatrul de Operă și s-a transformat în unul din cele mai prestigioase centre ale operei pe teritoriul Uniunii Sovietice. Cu talentul său și contribuția adusă în artă, ea a înscris o pagină în istoria operei universale." [5] „PATRIA MEA, un cântec frumos, profund și măreț ca dragostea curată de Mamă și de Dumnezeu... O realizare cu totul excepțională a compozitorului Anatol Chiriac în colaborare cu poetul Grigore Vieru (autorul versurilor) și soprana Maria Bieșu".[6] O regăsim în colaborare cu I. Alterman, L. Gavrilov, A. Neve, B. A. Mocealov, C. L. Hudolei, T. Gurtovoi, T. Alioșina, L. Erofeeva, N. Bașkatov, I. Paulencu...

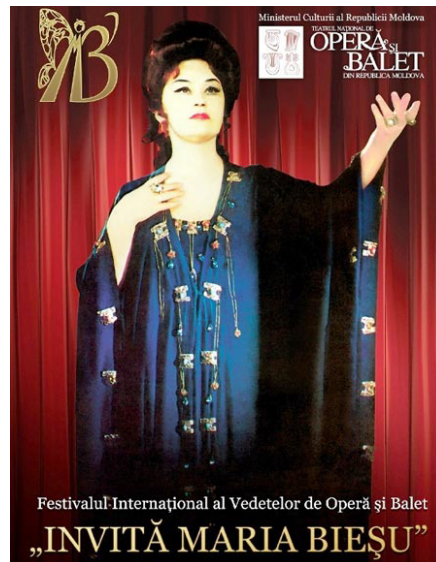
„Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu” a fost inaugurat pentru prima dată în toamna anului 1990 de către primadona Operei Naționale Maria Bieșu. Ea și-a propus ca în fiecare toamnă, Chișinăul să devină un centru al muzicii de operă. „Am inițiat acest festival autumnal al vedetelor operei și baletului, gândind că alături de alți colegi de-ai mei din alte țări, de alte neamuri, cântând împreună, am putea solidariza oamenii. E știut, prin muzică vibrează dorința, visul, aspirațiile lumii spre mai bine, spre pace și armonie. Or, acum mai mult ca oricând e nevoie de aceasta. Repet adevărul spus de un om înțelept - Frumusețea va salva lumea! E șansa noastră cea mare, de ce n-am pune-o în valoare prin tot de facem? Acesta mi-a fost imboldul: să dăruiesc tot ce am mai bun oamenilor”. Un prim acord al toamnei „Mi se pare semnificativ până și faptul, că cifra toamnelor în care a avut loc Festivalul coincide cu numărul anilor de Independență a Republicii Moldova.” - a remarcat M. BIEȘU.” [7]

„Muzica este graiul sufletului, arta cea mai pur omenească și cea mai universală dintre toate, muzica îi apropie, înrudește pe oameni, nici o sărbătoare nu e fără muzică, muzica adevărată este cea care crează o atmosferă festivă, de zile mari”. „Ca un sunet, ca un armonios acord suntem, ca un cântec ce a rămas să doinească peste timpuri. Delectați-vă cu muzica de valoare ce s-a transmis din generație în generație, școlile naționale de un înalt nivel de cultură. La Chișinău opera nu se termină, baletul nu se epuizează... viața mea e un turneu” afirma Maria Bieșu.

Artista era mai mare decât timpul în care i-a fost sortit să trăiască. Este drama omului talentat. Vom fi mulțumiți că am trăit și noi alături de ea. Pentru cei care nu au cunoscut-o în scenă vor rămâne următoarele relevări și spuse despre ea care continuă viața interpretei Maria Bieșu în spațiu și timp:

Leonid Cemortan, dr. hab. - „Maria Bieșu este reprezentantul unanim acreditat al artei teatral-muzicale din Moldova, talent nativ, extraordinară dragoste și devotament pentru arta aleasă, a trăit cu arta și pentru artă...” [8]

Gheorghe Mustea, compozitor - „Figură marcantă a culturii naționale, a

cumulat în sine un florilegiu de calificative ce o disting drept ilustru cetățean, profesor universitar, academicean, un exemplu al demnității naționale..." [9]

Viorica Cortez, soprană, Franța - „Maria Bieșu a îndeplinit o dublă vocație: de artistă lirică de faimă internațională și de apărătoare neobosită a valorilor naționale, roluri care astăzi revin Festivalului inaugurat și însuflețit de marea artistă basarabeană..."

Georghe London, tenor, S.U.A. - „M-a emoționat mult vocea frumoasă, caldă, lină în toate registrele a Mariei Bieșu. Cântăreață înzestrată, ea cucerește publicul cu sinceritatea, emotivitatea și temperamentul ei, calități pe care le subordonează total voinței sale..."

Der Tagesspeler, noiembrie 1973, ziar, Berlinul de Vest - „Soprana cu o voce neobișnuită, întinsă uniform, cu regulatitate impecabilă, pe suprafața celor trei registre - o voce amplă, și, în același timp, foarte mobilă, capabilă să se plieze la toate solicitările, până la nuanțele cele mai fine, cele mai discrete..."

Tihon Xrennikov, compozitor - Datorită „talentului înnăscut și muncii titanice” îi permit să interpreteze cu o rară ușurință și strălucire partide lirice, dramatice..." [10]

Parascovia Rotaru, dr. - „Maria Bieșu s-a dăruit întru totul muzicii; și-a depus talentul, dragostea, libertatea, munca enormă, elanul inimii, pentru care Dumnezeu nu a întârziat să o răsplătească cu toată bunătatea lui.” [11]

Rodica Iuncu, autor la Gazeta de Chișinău - „Diva și dirijorul, cele două figuri principale ale teatrului, în bătălii din care iese învingătoare partitura..." [12]

Efim Tcaci, muzicolog - „Promotoarea celor mai multe din realizările compozitorilor din Moldova..." [13]

Gheorghe Duca, academician - „Cântăreață de anvergură vocală excepțională, artistă înzestrată cu un temperament dramatic singular, Maria Bieșu rămâne una dintre cele mai puternice personalități feminine a teatrului liric european și mondial ale secolului nostru. Har, perseverență, sacrificiu... Aportul ei colosal în cultura Moldovei este incontestabil..." [14]

Elena Vdovina, muzicolog - „Maria Bieșu este trup din trupul minunatului ei popor, fiica lui care îl iubește cu devotament și gingășie. Ca toți artiștii mari, ea contribuie la consolidarea frăției dintre oamenii lumii..." [14]

Costumiera **Margareta Danilova** spune, „că nu trece o zi fără ca să-și amintească de cea, care le-a dus faima moldovenilor în lumea întreagă. Vocea Mariei Bieșu a răsunat în cele mai faimoase săli - La scala din Milano, teatrul Bolșoi de la Moscova și Metropolitan opera din New-York. Ea este cea care timp de 23 de ani i-a fost alături Mariei Bieșu, având grijă de costumele marei interprete.” [15]

Vladislav Piavco - „Maria, vei rămâne vie în amintirea tuturor, așa va fi mereu. În inima mea, vei rămâne pentru totdeauna. Adio... Slăvită fi-i, Marie!”, așa și-a luat rămas bun președintele Uniunii Mondiale a Muzicienilor Vladislav Piavco.” [10]

„Omăgiu simplu și limpede ca roua pentru cei care au fost, sunt și vor fi de-a pururea ai noștri vrednici purtători de lumină a cuvântului, muzicii, culturii și spiritulității Neamului de la Nistru până la Tisa și de la pământ până la Cer, unde s-au ridicat ca drepti între Drepti..."

O ridicare a soarelui pe cer... Eterna călătorie a început la 16 mai 2012. Primadona Operei Naționale este înmormântată în costum național și în opinci. Aceasta a fost dorința artistei pe care rudele o respectă cu strictețe. Apropiatii spun că Maria Bieșu și-a pregătit locul de veci încă din anul 2003, când i s-a agravat starea de sănătate.

Astfel, la Cimitirul Central, Maria Bieșu și-a făcut un monument pe care și-a imprimat o poză lângă mama sa". [6]

Expoziția accentuază prezențele Mariei Bieșu în Calendarul Național, în publicații periodice, referințele critice, în surse de referință: Femei din Moldova, 50 cei mai influenți moldoveni 2009, prezențe în manuale, la Poșta Moldovei, filmografie, discografie, iconografie, la Gleb Sainciuc.

Banca Națională a Republicii Moldova vine cu o monedă comemorativă din seria „Femei celebre”, în circulație din 2 noiembrie 2015. Avers: în plan central - Stema Republicii Moldova; în partea de sus - anul emisiunii „2015”; în partea de jos - inscripția „50 LEI”; urmând circumferința monedei - cu majuscule, este gravată inscripția „REPUBLICA MOLDOVA”. Revers: în plan central - imaginea Mariei Bieșu în rolul Cio-Cio-San; în partea stângă - anii de viață „1935-2012”; în partea dreaptă, urmând circumferința monedei, cu majuscule, este gravată inscripția „MARIA BIEȘU”. O regăsim în alte expoziții și resurse electronice. [16]

Numele Maria Bieșu îl poartă: Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu”, Școala de arte din Ștefan Vodă, Școala muzicală nr. 3, Chișinău, *Pe urmele Primadonei Maria Bieșu* Festival concurs raional de interpretare vocală.

„...vocea Mariei Bieșu impresionează până în adâncul sufletului prin tembrul ei irepetabil, pătruns de frumusețe, căldură și prospețime. Ea te cucerește prin neobișnuita eleganță a vocalismelor, prin tehnica filigranată a romanțelor - prin stacatto ireproșabil de compact și diafan și prin surprinzător de curatul legato al vertiginoaselor fiorituri. Cântăreței îi reușește cu brio sclipitoarea coloratură în aria Leonorei (Trubadurul), accentele dramatice pline de pasiune ale eroinelor sale: Aida, Liza, Santuzza, cantilenele lirice ale Tatiane, Iolantei, Mimi...”, [10] ne relevă Elena Vdovina, muzicolog din Republica Moldova.

Expoziția prezentată este dovadă peremptorie a faptului că moștenirea lăsată de primadona operei naționale Maria Bieșu în Biblioteca Științifică USARB este considerată nu ca o alcătuire de „documente”, ci ca un tezaur viu, investit cu atributele perenității și sunt promovate prin diferite metode.

Bibliografie:

1. *Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet „Invită Maria Bieșu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006.* Ch.: [S.n.], 2006. 33 p.
2. AXIONOV, Vladimir. Aportul primadonei Maria Bieșu în evoluția teatrului liric contemporan. In: *Arta 2005: Arte audiovizuale.* Ch., 2006, pp. 121. ISSN 1857-1050.

3. *Un talent ce nu poate fi descris în cuvinte* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: https://www.publika.md/maria-biesu-in-amintirea-colegilor-de-scena_852631.html?signed_request.
4. DOGA, Eugeniu. *În do major*. Ch.: F. E. - P. „Tip. Centr”, 2007. 63 p.
5. *Istoricul operei naționale* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14>
6. *Maria Bieșu și Grigore Vieru cântă / recită PATRIA MEA* (muz. Anatol Chiriac) [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://flacaratv.md/2015-este-anul-lor-maria-biesu-si-grigore-vieru-cantarecita->
7. *Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu”* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <https://m.moldovenii.md/md/section/358/content/3077>
8. CEMORTAN, Leonid. Maria Bieșu la început de cale. In: *Arta 2005 : Arte audiovizuale*. Ch., 2006, pp. 116-124. ISSN 1857-1050.
9. MUSTEA, Gheorghe. Maria Bieșu. In memoriam. In: *Arta 2012 : Arte audio-vizuale*. Ch., 2012. p. 198. ISSN 1857-1050.
10. *Maria Bieșu* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u
11. ROTARU, Parascovia. Maria Bieșu. In: *Arta 2005 : Arte audiovizuale*. Ch., 2006, pp. 119-120. ISSN 1857-1050.
12. M. Bieșu și A. Samoilă. In: *Iuncu, Rodica. Spectacolul scenei și al vieții*. Chișinău: Periscop, 2007. 175 p. : foto. ISBN 978-9975-9987-4-1.
13. Maria Bieșu. In: Tcaci, Efim. *Portrete*. Ch.: Literatura artistică, 1977. pp. 112-118.
14. DUCA, Gheorghe. *Maria Bieșu* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14>
15. *DANILOVA, Margareta* [online] [citată 04.07.2020]. Disponibil: <http://perfecte.md/article/lifestyle/costumiera-mariei-biesu-sparge-tacerea-au-fost-momente-in-care---136537.html>
16. *Maria Bieșu – 80 de ani de la naștere* [online] [citată 05.07.2020]. Disponibil: <https://www.bnm.md/en/printpdf/node/52654>